

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
 Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
 Stane četrletno: 1 šiling,
 celoletno: 4 šilinge.
 Za Jugoslavijo
 četrletno: Din. 25.—
 celoletno: Din. 100.—
 Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 15. avgusta 1928.

Št. 33.

Krize.

Hude krize pretresajo povojno Evropo. Več ali manj se je krizarilo v vseh državah, dokler se niso pojavile močne osebnosti na površju državne politike, ki so ali prevzele na svoje rame vso moč ali vso odgovornost (diktatura), kakor v Španiji, Italiji in deloma tudi na Poljskem, ali pa so dovedle državo zopet v normalne razmere, kakor dr. Seipel pri nas in Poincaré v Franciji.

Nad vse hudo krizo pa preživlja danes naša sosedna kraljevina Jugoslavija. Ob prevratu sta se združila dva svetova, sicer sorodna do bratstva po krvi, vendar vsled trajne politične odvisnosti si odtujena v vsem pojmovanju državnosti. Slovenci in Hrvati vzrasli pod vplivom zahoda, Srbi pod vplivom vzhoda, so si hoteli po 1. decembru 1918 urejevati sami svojo usodo v svoji lastni, svobodni državi. Da je prišlo do gotovih nespornostnih, je več kot razumljivo, vendar so močne osebnosti še vedno premostile razne ovire skupnega sožitja. Medsebojnega strankarskega boja ne smemo jemati prereno, kar je ta bil in bo, dokler se bodo stranke bile za moč v državi. Vendar pa so nesrečni strelji 20. junija t. l. tako razburili duhove, da je postalo razmerje med Beogradom in Zagrebom za trajno v nevdružno. Seve v tej napetosti med Srbi in Hrvati kot narodi ne moremo govoriti, ker se obadva plemena kot celoti zavedata jasne potrebe po skupni državi. Nesrečna roka nesrečnih politikov je privedla državo na stran pota, iz katerih že nad mesec dni iščejo izhoda in ga ne najdejo. Vlada je v skrbi za narod in državo prevzel na državno krmilo Slovenca dr. Antona Korošca, močno politično osebnost, znano po svoji dalekovidnosti že iz starega dunajskega parlamenta. Slovenec naj premosti krizo in če pravilno presoja položaj, so se v kratki dobi njegove vlade že močno pomirili duhovi in hvaležna mu bosta narod in država, če si bo mogel za nje tudi ob desetletnici steči podobne zasluge kakor ob porodu države leta 1917—1918.

Močan sunek vsej državi je vnovič

zadala smrt Štefana Radiča, hrvatskega tribuna. Sicer vihrav po svojem temperamentu, je vendar vseh štirideset let svojega javnega političnega delovanja imel pred očmi korist hrvatskega naroda, predvsem dobrobit hrvatskega kmeta. Radičeva beseda je bila hrvatskemu narodu sveta, v njega je seljak veroval v hudih in dobrih časih. Gotovo Hrvatov politično ni mogla zadeti večja nesreča kakor izguba voditelja v osebi Štefana Radiča. Toda tudi Radič sam v svoji politični oporoki nikakor ne dvomi o potrebi skupne države s Srbi in Slovenci, marveč opominja narod, da naj tudi ob njegovi izgubi ohrani red in mir, da se uredijo razmere v državi. Narodu, kateremu so bile svete Radičeve besede, ko je stal pred njim na govorniškem odru, mu bodo gotovo še svetjša zadnja povelja za red in mir.

Pretrsljaji zadnjih dveh mesecev bodo gotovo stregli politiko vseh treh plemen in jih privedli k skupni mizi, da se tam posvetujejo o potrebah naroda.

Narod, ki je v tako kočljivem trenutku ohranil mirno kri in pamet na pravem mestu, bodo njegovi voditelji brez dvoma privedli v normalne razmere. Doprinesli so zopet nov dokaz, da hočejo državo, da hočejo in morejo sami sebe vladati in obvladati. Naj bo to dokaz i prijateljem in sovražnikom kraljevine Jugoslavije, da notranje krize razščiščujejo položaj mlade države na znotraj, nikakor pa ne omajajo njenega obstanka.

Dušno pastirstvo in narodnost.

Piše **J a n e z K a l a n**, dušni pastir Slovencev v Nemčiji.

Ko sem bil meseca septembra 1927 par dni na Koroškem, sem imel na neki slovenski župniji na praznik Marijinega rojstva tudi pridigo. Župnija, na kateri sem bil, velja za dobro. Prva božja služba je bila ob pol sedmih in sicer najprej pridiga, potem sv. maša. Ko sem pa

stopil na prižnico, je bila cerkev tako prazna — sempatje v kaki klopi kak človek — da sem bil kar „pa“; nisem vedel, kaj bi naredil: ali bi govoril ali ne. Počasi sem bral najprej slovensko berilo in evangelij, potem oboje nemško, da bi se med tem ljudje nabrali, a do začetka pridige sem jih malo pričakal. Počasi so kapali, tako da se je komaj izplačalo začeti govoriti. Kapali so celo pridigo, ki sem jo nalašč zaradi tega malo dalj nategnil, da bi tisti zakasneli vsaj še en košček ujeli. Pa še potem, ko sem prižnico že zapustil, so počasi lezli skupaj. — To me je presenetilo. In kakor je že moja navada, sem jim tudi povedal, da mi to nikakor ni všeč. Jaz sem navajen pridigati pred polnimi cerkvami. Na Kranjskem je prva maša, tam kjer sta dve, pozimi kakor poleti ob 6. uri. Ljudje imajo včasih po eno, tudi po dve uri daleč do cerkve, pogostokrat z visokih hribov doli; a ko stopiš ob 6ih na prižnico, imaš pred seboj polno cerkev.

Ne zamerite, ljubi moji Korošci, da vam to tako brez ovinkov povem. Moja navada ni zamolčevati, če mi ni kaj prav. Pa naj bo to na Slovenskem ali na Nemškem, na Kranjskem ali na Koroškem. Kar je hvale vredno, rad pohvalim in me zelo veseli; kar pa je vredno graje, tega tudi ne zamolčim.

„Koroški Slovenec“ sicer ni cerkven list, vendar sem pa slišal od Korošcev samih, da je prav dobro, če pove včasih tudi kaj božjega in cerkvenega — kljub temu, da imate zdaj poseben lep nabožen listič „Nedelja“. Zato prosim slavno uredništvo oprostjenja in dovoljenja, da bi smel ob tej priliki, ki se mi je sama ponudila, reči tudi eno besedo o verskem življenju na Nemškem in na Koroškem. Saj mi je znano, da so vedno bili in so še danes na Koroškem trdni Slovenci tudi najboljši kristjani, dobri kristjani pa dobri Slovenci. Zato moje opazke tudi v narodnem oziru ne bodo škodile.

Kar sem zadnjič pripovedoval, kako na Nemškem duhovniki skrbijo za vernike drugih narodov, naj povem danes, kako je z verskim življenjem na Nemškem sploh.

PODLISTEK

Iz Kanade v Združene države.

P. n.!

Kakor bodete iz pisanja, ki sem ga pred kratkim pisal, že vedeli, sem odšel iz Kanade v Združene države. Dobil sem tukaj „Koroškega Slovenca“ in v 46. številki sem bral dopis iz Skočidola. Torej se še spominjate na nas, čeprav smo mi tako pozabljeni; pa oprostite, smo pač tudi imeli opraviti s seboj posebno v prvem letu.

Ker imam čas, nimam namreč še dela, večidel pišem in berem, pijem včasih vino, ki je čisto naravno, dà mi ga na razpolago bratranec Jozej, vam opišem nekoliko razmere tukaj v Čikagi. Mesto ima skoraj tri milijone prebivalcev, velika poslopja z 20 do 30 nadstropji in še več, veliko in vsakovrstnih tovarn. Tudi je najbolj zločinsko mesto, ker skoraj ni dneva, da nebi oropali kakšno podjetje ali banko in postrelili par policajev. Seveda tudi roparjev pade in jih včasih tudi ujamejo. Večkrat je brati, da so odpeljane 17—20letne deklice, ki se ne povrnejo nikdar več, ker ti roparji se potem bojijo kazni. Od povoženih ali vsled avto-

mobilov ubitih oseb je skoraj vsak dan brati v časopisih, ker tukaj avtomobili drviyo skozi mesto kakor da bi jih podil zlodej. Često se tudi bere, da žena ustrelj svojega moža, ko spi, ali mož ženo, posebno pa je to pri mladih ljudeh, radi ljubosumnosti. Da, tukaj je res zločinsko mesto in dežela brezmejnih mogočnosti.

Po dvajsetmesečnem bivanju v Kanadi dobim od ameriškega konzulata v Regini vizo, za kar sem naredil prošnjo pred enim letom. Z veseljem se vsedem na vlak, posebno ker je delo v Kanadi sedaj končano in mraz zelo pritiska, ter mrzli severni veter vedno brije po brezkončni ravnini, pa hajdi proti meji ameriški. Ko se vozim po južni Kanadi, sem zanimivo ogledoval polje, ker tukaj je čisto ravno kakor po mizi. Na postajah, kjer se je vstavil vlak, so vstopili farmerji, večinoma drugih narodnosti iz Evrope, skoraj nič Angležev. Ker je bilo v soboto zvečer, torej kadar gre vsaka farmerska družina v mesto, jih je bilo mnogo, možje razorani in opečeni v obličje od solca in vetra. Nekateri so ga imeli tudi precej pod kapo. Čeprav so malo neotesani včasih, a vendar prijetnejši kakor Angleži, katerim ni za zabavo, kvečjemu tedaj, če se govori o dolarju. Kakih 50 milj, predno smo prišli na mejo, so vstopili v vlak ameriški obmejni inšpektorji, ki so bili zelo prijazni in

vljudni. Ker sem imel vse papirje v redu, ni bilo nobenih sitnosti, in ko sem plačal davek od glave (8 dolarjev), smo šli čez mejo. Prvi dan, vozeč se po ameriški zemlji, se narava ni dosti razločevala od krajev v Kanadi, ravno tako obdelano polje, tako izdelane lese ne hiše in druga poslopja, samo nekoliko bolj pogostoma so bile farme. Ko sem se vozil naprej proti Čikagu, je bila vedno bolj valovita zemlja, nastajalo je toplejši, večja drevesa in sadje, kar po Kanadi ni. Drugi dan voznje je že vse kazalo, da se bližamo svetovnemu mestu Čikagu. Avto drug za drugim, železniški traki na vse strani, tudi več malih tovarn je bilo v izdelovanju. Ko še tako gledam in premišljujem, se je naenkrat vstavil vlak, in bil sem tam. Izstopim in urno še preberem pismo, kjer mi je opisal Jozej, kam in kako moram iti. Po dveurni vožnji s tramvajem sem izstopil. Našel sem po kratkem iskanju Tonijevo hišo. Doma je bila sama Mojce in spet enkrat sem bil med domačimi. Zvečer, ko je prišel Jozej z dela, sva šla obiskat druge Korošce. Kako so me tudi ti prijazno sprejeli! Podkrajčani, čeprav jih prej nisem poznal in oni mene ne, so me sprejeli kot starega prijatelja in seveda potem vina ni zmanjkalo. Pavel je prinesel kapljico, kakršne prej še nisem pil. Ja, in Tratnikov Jozej je tudi med njimi, da pojejo in si

Ko sem prvič prišel v Nemčijo, sem občudoval ne samo velikansko industrijo in silen promet, velike rudnike in neštete kolonije, ampak tudi veliko število visokih zvonikov ter velikih in krasnih novih cerkvá. Vsa ta velika industrija v Porurju je stara šele 50 let. In v teh 50 letih je bilo ustanovljenih tudi vse to veliko število, najmanj 300 novih župnij in sezidanih toliko cerkvá. Precëj je še vedno zasilnih cerkvá, ker tudi denarja manjka, da bi mogli vse dovršeno dozidati, a mnogo, mnogo je velikih in krasnih cerkev, pravih katedral, mnogo večjih kakor je stolna cerkev v Celovcu. Pa ne samo lepe cerkve so tu. Ko sem po cerkvah hodil, sem videl, da so cerkve tudi zelo lepo obiskane in napolnjene. Seveda je v industrijskih krajih tudi dosti takih ljudi, ki v cerkev ne hodijo, socialistov in komunistov, delavcev, ki so se skupaj naleteli iz vseh krajev sveta; a kar je domačinov, so večinoma dobri katoličani in pridni kristjani. Tudi v industriji, na deželi pa celó. Župnije so velike; na mnogih so po trije, štirje in po pet kaplanov. V vsaki cerkvi je ob nedeljah po več svetih maš, po tri, štiri, pet in šest eno dopoldne. Ena vedno za šolarje, ena marsikje za Poljake. In pri vseh je cerkev lepo obiskana. Pridiga je na Nemškem vedno in izključno le med mašo po e v a n g e l i j u, kar je najbolj pravilno in najbolj prikladno. Ko bi jaz imel kaj govoriti, bi bilo povsod tako! Kajti če je pridiga pred mašo, se s tem daje ljudem lepa priložnost, da pridigo zamujajo. Prav posebno gorečnost pa kažejo katoličani na Nemškem v prejemanju sv. zakramentov. Duhovniki zelo veliko spovedujejo, vsako soboto od treh popoldne dalje noter v noč; najprej otroke, potem odrasle. Obhajilne mize so oblegane. In kako lepo, spoštljivo in pobožno pristopajo k obhajilni mizi ter se vračajo od nje! Vsi, tudi moški. To bi morali enkrat Korošci videti, slovenski kakor nemški! Sploh je po cerkvah jako lep red in dostojno vedenje. Šolarska maša je vsak dan. Niso sicer dolžni vsi otroci biti vsak dan pri maši, a vsaj en del. Seveda na Nemškem imajo versko šolo. Krščanski nauk se poučuje v vsakem razredu po pet ur na teden. Poučujejo ga pa ne samo duhovniki, ker bi bilo to zanje preveč dela, ampak tudi učitelji in učiteljice, ki so pa res sposobni zato, kajti vsi so skozinsko katoliškega mišljenja in življenja.

Tam, kjer živim jaz in naši ljudje, je sama industrija. In tega je ogromno. Vasi tam ni nobenih. Da bi enkrat videl, kako je življenje na kmetih, sem letos meseca julija neko nedeljo šel nalašč na neko kmečko faro. Rekli so mi, naj grem v Gescher. To je župnija, ki šteje 6000 duš. Pa ni strogo kmečka. Farna vas je bolj podobna velikemu trgu kakor vasi; celo dve tovarni sta tam in veliko lepih hiš in vil. Okoli so pa v razdalji ene ure kmečke hiše, in sicer tako, da ni nobenih pravih vasi, ampak vsaka hiša stoji zase, vsa zemlja okoli pa je last dotičnega kmeta. Prav zanimivo je za nas, ki smo iz popolnoma drugih krajev, študirati te razmere. Obiskal sem eno kmetško hišo in posestvo ter si jo natančno ogledal. Kot duhovnika me je pa seveda posebno zanimalo versko življenje. Vprašam domače duhovnike: „Ali imate pri vas kaj ljudi, ki ne hodijo v cerkev?“ Odgovor: „Nimamo nobenega.“ „Ali poznate kaj ljudi, ki ne gredo k spovedi?“ Odgovor: „Ne poznamo nobenega. Morebiti, da je kak tuj delavec, kar nam pa ni znano. A kolikor vemo, hodijo vsi. En sam fabrikant gre le enkrat na leto, drugi vsi po večkrat.“ No, boste pa jutri vi obhajali,“ mi je rekel župnik. „Prav

tako delajo kratek čas. Dobernikov France pa spretno igra na harmoniko lepe okrogle, kakor: Na planinah, Le koj še in druge. Zraven pa zbijajo šale in zbadajo drug drugega, vidi se, da so zadovoljni in zmiraj dobre volje. Ker imajo svoje slovensko društvo in tudi nastopajo na odru, jim zelo gladko teče slovenski jezik, čeprav tukaj vlada angleški pri uradih in pri delodajalcih. Imajo naročenih več slovenskih listov, med njimi tudi „Koroškega Slovenca“. Gotovo sem vesel, da sem prišel sem iz te puščavne in mrzle Kanade. Mrzla je narava, in hladni in tuji so mi bili tudi ljudje. Ko sem prišel tja, torej v začetku, kolikokrat sem premišljeval in si želel nazaj v domovino. A zdaj si ne želim več, ker zdaj imam to, kar nam je mogla dati domovina in še več, namreč vsakdanji kruh in obstanek. Mnogo pozdravov.

Pisal L. M.

rad,“ pravim, „bom ljudi vsaj dobro od blizu videl.“ In res sem drugo jutro delil sv. obhajilo, in sicer celo uro, poleg mene sta pa obhajala nekaj časa še župnik in kaplan. In to je bila navadna nedelja. Obhajal sem med drugimi več kot sto fantov. Katoliško rokodelsko društvo, ki šteje 60 članov, je imelo ta dan, kakor večkrat v letu, skupno sv. obhajilo; drugi fantje pa so obhajali Alojzijevo pobožnost.

Vprašal sem tudi duhovnike: „Ali imate kaj ljudi, ki so cerkvi in duhovnikom nasproti?“ Odgovor: „Nobenih.“ Vprašal sem tudi: „Kaj pa, ali fantje kaj ponočujejo?“ Odgovor: „Ne poznamo tega.“ Nazadnje sem vprašal: „Koliko pa imate nezakonskih otrok?“ In šli smo gledat v krstno knjigo. Župnik mi jo je pokazal, na lastne oči sem videl: Porodov je na leto 150 do 160. Med temi nezakonskih kako leto eden, kako leto nobeden.

Zdaj pa malo s tem primerjajte koroške razmere!

Še enkrat pravim, da bi bilo prav, ko bi kak nemški koroški list tole moje pisanje ponemčil in priobčil. Naj bi koroški Nemci brali in videli, kako njih rojaki daleč gori na severu živijo. A če priobči to, naj bi bil toliko pravičen, da priobči vse, tudi prvi del.

Vam, Slovencem koroškim, pa rečem: Najelementarnejša vaša krščanska pravica je, da slišite besedo božjo v svojem jeziku. A če jo hočete, se morate tega tudi vredne skazati! Zato morate slovensko pridigo radi poslušati, in sicer celo. To povejte tudi tistim, ki tegale ne bodo brali! Če pridiga ni cela, ni nič. Če manjka začetka, je kakor da bi drevesu manjkalo korenine. Brez pridige pa ni vere. „Vera je iz poslušanja,“ pravi sv. Pavel. Če pa vere nimate, ste pa dvakrat, trikrat, stokrat reveži. Vera in cerkev sta še vaša najboljša tolažba v bridkostih življenja in vam kažeta pot iz te solzne doline v lepšo deželo.

Bodite mi srčno pozdravljeni!

POLITIČNI PREGLED

Novo mladinsko kazensko pravo je sklenil parlament, predno je šel na počitnice. V zadnjih letih je kriminaliteta mladine, kazenski prestopki zelo napredovala. To se hoče zaježiti z novim zakonom, katerega namen je, naj služi kazni kot sredstvo za poplavljanje. 1925 leta je bilo 1680 mladoletnih kaznovanih, od teh 1200 radi tatvine: 46 kaznjencev je bilo 10 do 12 let starih, 99 od 12 do 14 let, 439 od 14 do 16 let in nad 800 od 16 do 18 let. Pri 330. kazni ni nič zalegla in so ponovno kradli. Temu se ni toliko čuditi, če se pomisli, da je tega leta dobivalo 28.000 mladoletnih brezposelno podporo. Tega mora biti konec. Mladina pride v posebne zavode ali v družine, kjer bo pod stalnim nadzorstvom, da se odtegne okolici, ki je na njo kvarno vplivala. Obstojata tudi možnost, da se kazni opusti tudi onim, ki so že prekorčili 18. leto. Vpelje se kazni, ki traja tako dolgo, dokler namen kazni ni dosežen, gotovo pa ne preko zakonito določene višine. — Pogajanja za posojilo se nadaljujejo in potekajo ugodno. Posebno ugodno je to, ker so državni dohodki zelo povoljni, da razpolaga blagajna s takimi vsotami, da sploh ne bo treba izdati zakladnic.

Inozemstvo:

Jugoslavija. Par dni po vladni izjavi se je vršila razprava o deklaraciji. Govorniki so dosti stvarno razpravljali o vladnem načrtu in obsojali predvsem bivšo Vukičevićovo vlado in napake, ki so jih delali razni ministri. Zdi se, da so hoteli govorniki predočiti novi vladi, kaj je slabega in kaj ne sme biti v bodoče, in na katero podlago naj se nova vlada postavi, da bo zadovoljila jugoslovanski narod in zopet privabila opozicijo v narodno skupščino. V splošnem govorniki osebe sedanjega ministrskega predsednika dr. Korošca niso napadali. Poslanec nemške manjšine dr. Kraft je o priliki razprave o vladni izjavi govoril o zastavljanju nemške manjšine v Jugoslaviji, zlasti o vprašanju šolstva. Posebno obširno je navajal, kaj se je Nemcem vzelo v Sloveniji. Zatem je govoril o programu manjšine in zahteval revizijo ustave. Grajal je vladno izjavo, ker z nobeno besedo ne omenja narodnih manjšin, kakor bi sploh ne obstojale. Dr. Korošceva vla-

da je dobila nato častno zaupnico. Nemci so ostali v opoziciji. Nova vlada je sprejela že več izredno važnih zakonov. — Dne 4. t. m. je došel v Zagreb urednik „Jedinstva“, Vlada Ristovič, ki je v svojem listu že dalj časa ostro pisal proti voditeljem opozicije in jim grozil z umorom. V vlaku ga je opazil železničar Sunič, ki se je peljal za njim, da vidi, kaj hoče v Zagrebu. Ristovič je bil najprej pretepen v neki kavarni, ko pa je odhajal od zakladne bolnice, kjer so ga obvezali, na policijo, je oddal Sunič na njega 7 streliv iz samokresa. Ristovič je dobil tri strele ter je bil na licu mesta mrtev. Detektiv Plantozar, ki ga je spremljal, je bil pri tem težko ranjen. Sunič je izjavil na policiji, da je atentat že dalj časa pripravljaval in sicer iz osebnega sovraštva radi pisave v „Jedinstvu“. — Atentator na Štefana Radiča, Puniša Račić, je bil izročen sodišču. Sodišču pa bosta izročena tudi dva druga poslanca, katerih izročitev zahteva sodišče radi soudeležbe. S tem je parlament pokazal, da s temi ljudmi noče imeti nič skupnega in da obsoja umor, ki so ga izvršili posamezniki iz osebnih nagibov. Kdor je izvršil kaznivo dejanje, naj se kaznuje, četudi je poslanec. — Vodstvo „cesarju zveste ljudske stranke“ na Dunaju je poslalo vodstvu kmečko-demokratske koalicije v Zagrebu pismo, ki pravi med drugim: Cesarju zvesta ljudska stranka bi smatrala kot naravno rešitev sedanje težke krize v Jugoslaviji, ako bi se Hrvatska docela odcepila od Srbije ter proklamirala legitimnega vladarja iz habsburške hiše za hrvatskega kralja in bo do njegove polnoletnosti postavila za hrvatskega bana ali Štefana Radiča ali pa Svetozarja Pribičevića kot državnega upravitelja. Ti ljudje okrog „cesarju zveste ljudske stranke“ so res zanimivi. — Medtem je kot bomba učinkujoče prišla vest, da je Štefan Radič dne 8. avgusta ob 9. zvečer v Zagrebu umrl. Smrt vodje Hrvatov je napravila v vseh državah globok vtis in časopisje je Radiča kot osebo zelo različno presojalo. Vse časopisje pa je povdarjalo dejstvo, da je bil Štefan Radič oni, ki bi edini mogel odločno vplivati na potek sporazuma med posameznimi plemeni jugoslovanskega naroda. Pa tudi njegova smrt, četudi zadene Hrvate v živo, ne bo tvorila zapreke, da ne bi prišlo polagoma do trajne sprave. Glavno je zaenkrat, da ohranijo Hrvati mirno kri in se ne pustijo zapeljati po osehah, ki imajo interese nad tem, da v državi ne pride do miru. Gotovo Mussolini ni zadnji, ki naravnost preži na javen izbruh nezadovoljstva v državi. Pogreb Radiča se je vršil v nedeljo dne 12. avgusta ob udeležbi okrog 200.000 Hrvatov na stroške zagrebške občine. Vodstvo KDK, ki je pogreb na državne stroške odklonilo, odklonilo pa je tudi udeležbo vlade in parlamenta. Odredilo je dalje, da se ima vršiti 6tedensko žalovanje. Narodna skupščina je imela žalno sejo, ki se je takoj po žalnem govoru zaključila. — KDK zahteva zakonodajno, upravno in finančno samoupravo s skupnim parlamentom za vse novopridobljene pokrajine.

Preokret v nemški politiki na Češkoslovaškem. Zastopniki nemške obrtne stranke in nemške demokratske stranke svobode kakor bivši poslanec in predsednik poslanskega kluba nemških nacionalcev so sklenili, da ustanove novo stranko „Deutsche Arbeits- und Wirtschaftsgemeinschaft“. Cilj te družbe je, da doseže sporazum med sudetskimi nemškimi strankami in da mirnim potom izravna nasprotstva med narodi Češkoslovaške. Novo delovno in gospodarsko občestvo stoji na temelju aktivnega in pozitivnega dela v državnih zadevah. S tem namerava za svoj nemški narod največ doseči. Nova stranka namerava že pri prihodnjih volitvah kandidirati v vseh okrajih.

Na potu k miru. Iz Pariza prihaja vest, da se bo 26. t. m. podpisal ob prisotnosti 12 zunanjih ministrov takozvani Kelloggov protivojni pakt. Kellogg sam se pripelje k podpisu. Kellogg je ameriški državni tajnik. Ta pakt je v resnici eden najvažnejših poizkusov zadnje dobe, ki naj bi zagotovil trajen mir državam in narodom. Važnost tega pakta kaže že to, da je odposlalo Ameriki 14 držav dovoljen odgovor in pristanek, da se mu pridružijo. Te države se zavezujejo, da jim vojna ne bo služila za orodje narodne politike in da bodo gledale na to, da se rešijo vsi spori med državami mirnim potom. Poleg tega je dana vsem drugim državam možnost, da pozneje pristopijo k pogodbi in si s tem zajamčijo mir z vsemi sopolisniki.

Ideja tega pakta je francoskega izvora. Francoska je sprožila misel, ker tačas poteče prijateljska pogodba, da bi se napravila taka pogodba z Združenimi državami, Kellogg pa je to misel razvil v splošen mirovni pokret. Evropske države so si na jasnem, kaj pomeni vojna, zato naj pakt služi miru, gospodarski obnovi in prijateljstvu.

Svet Društva narodov zboruje letos dne 30. avgusta v Ženevi. Dnevni red obsega 28 točk. Med temi je razprava o sporu med Poljski in Litvo glede vojaških priprav ob meji, razprava o pritožbah narodnih manjšin, posebno nemške ljudske zveze o položaju v Poljski Šleski, razprava o razorožitvenem vprašanju itd. Dne 3. septembra se vrši občni zbor Društva narodov, ki se bo tudi bavil z razorožitvijo in volitvijo treh nestalnih članov Sveta. Španska je pred dvema letoma izstopila iz Društva narodov, ker se ji ni hotelo dati mesta v Svetu. Nemčija, Angleška in Francoska se stalno trudijo, da bi Španska zopet vstopila, in so storile potrebne korake, da pridejo letos zopet v razpravo predlogi, ki so bili tedaj stavljeni. Španska je pripravljena vrniti se v Društvo narodov, če se ji zopet vrne pravica do izvolitve v Svet.

DOMAČE NOVICE

Djekše. Časi se spreminjajo in z njimi menda tudi ljudje. Vsem bralcem bo še gotovo znano, da smo imeli na Djekšah 40 let istega župana, 30 let istega župnika in tudi istega učitelja čez 20 let. To so bili dobri časi in dobri ljudje, ali dobri ljudje in dobri časi. Politizirali nismo; kakor smo govorili doma, tako tudi v šoli in cerkvi. Bil je eden duhovnik in eden učitelj, pa Djekšarji smo znali brati in pisati in med ljudmi je vladala ljubezen, sloga in mir. Prišli pa so drugi časi in tudi drugi ljudje. Dobil smo nemške učitelje, orožnike, tajnike itd., in ti ljudje niso bili Djekšarji, temveč tuji, ki so prinesli seboj drug jezik, druge navade in tudi politiko. Leta 1907 smo Djekšarji še soglasni volili slovenskega poslanca Grafenauerja. Leta 1911 pa je že šel Bauernbund posebej, sociji posebej, nemški kršč. socijalci posebej in Slovenci posebej. Ljudstvo se je razcepilo že pred vojno, prišel je plebiscit, ki nas je še bolj razušil. Po plebiscitu pa je nastopil Landbund, ali kakor mi pravimo, Durchschlagova in Pušlova stranka. Seveda taki stranki pošten človek ne more oddati svoj glas in tako je prišlo, da na Djekšah še sedaj nimamo župana, četudi so bile volitve že pred sv. Jurijem. Nasprotniki so sicer zlimali enega, pa samo s čevljarsko smolo, ki pa letošnje vročine ni prenesla. Morda je kje kateri na razpolago, da bi ga nam posodil.

Tinje. (Nesreča in smrt.) V petek 3. t. m. so se Kernbeisu v Dulah splašili konji ter povozili gospodarja tako nesrečno, da si je polomil hrbtenico, kar je bil povod popolni ohromelosti vseh udov. Ponesrečenca so še isti dan odpeljali v celovško bolnico, kjer pa mu žal zdravniki niso več mogli nuditi nobene pomoči. Drugi dan zvečer je zapustil za vedno svoje znanice in sorodnike ter svoje lepo urejeno gospodarstvo. Zemeljske preostanke so prepeljali na njegov dom v Dule, nakar se je vršil v torek 7. t. m. svečan pogreb na domačem pokopališču. Nepregledna množica žalujočih, predvsem mnogo moštva, se je pomikala od Dul proti Tinjam. Pogrebne obrede je v odsotnosti mil. g. prošta, ki se zdravi v celovškem sanatoriju, opravil dvorni kaplan čg. Aleš Zechner. V nagrobnem govoru je naglašal poštenost in vernost rajnega, ki se je spravljen z Bogom in ljudmi ločil od nas. Znanci rajnega bodo težko pogrešali njegove gospodarske nasvete in le težko bo dobila tinjska občina enako zmogljivega in vestnega odbornika. Najtežje pa bo rajnega pogrešalo njegovo gospodarstvo, ker je ostalo isto zaenkrat brez gospodarja, dokler sodnija ne prizna posestva njegovi nezakonski hčerki ali njegovi sestri. Naj rajni po pol stoletnem trudapolnem delu v domači zemlji v miru počiva!

Kamen. (Požar.) V sredo dne 8. t. m. je nenadoma pričelo goret pri pd. Habnarju. Vzrok požara ni točno ugotovljen, vendar se domneva, da je nastal ogenj v zaboju za pepel. Požarni brambci, ki ima tik Habnarja svoj dom, se vsled pomanjkanja vode ni posrečilo, da bi pogasila mehko krito poslopje. Gospodarsko

kakor stanovanjsko poslopje, ki je zidano skupaj je do zidov uničeno. V nevarnosti je bilo tudi tik stoječe Hartmanovo poslopje, kjer je odvracalo ogenj veliko košato drevo, in podružna cerkev sv. Marjete s pokopališčem. Posestnik Luka Jernej utrpel veliko škodo in gotovo mu bodo šli sosedni in drugi občani pri pozidavi na roko z delovno silo in darovi. Pomisliti je treba tudi, da samostojnih posestnikov tukaj skoro ni in da so odvisni skoro vsi od kneza Rosenberga, od katerega imajo polja in travnike v najem. Poleg tega je izgubil vso svojo imovino domači hlapec in zasebnica Blazutičeva.

Loče ob Baškem jezeru. Ni baš mnogo, kar se je čulo o našem romantičnem kraju, ki je v zadnjem času postal slovito in zelo obiskano letovišče. Naša vas je bila še pred vojno skoroda nepoznan kraj, saj naši prebivalci so živeli v čudovitem miru in slogi. Bilo je to pravcato združeno življenje. Prišla pa je vojna pošast, ki je s svojimi ostrimi in krvavimi kremplji posegla tudi v naša srca in sejala v naše duše strup sovražstva in mržnje. Sledovi tega bratomornega življenja še danes niso zabrisani. Nič več ni onega lepega očakovskega miru, pač pa vlada med ljudmi nezaupanje in nesloga. V teh, hvala Bogu, že preteklih dneh je obiskovalo naše kraje nebroj ljudi, kojim se je naš kraj zbog svoje lepote in zatišja omilil in ki so zanesli njegovo ime v širni svet, odkoder prihajajo sedaj v poletnih mesecih cele množice na odih in počitek. Gospodarji pa belijo in popravljajo hiše, da zamorejo oddati tujcem stanovanja, ki jim donšajo v teh težkih in revnih časih dokaj lep zaslužek. Tudi zmerne cene življenskih potrebščin privabljajo vedno več letoviščarjev, ki so zasedli skoroda že zadnji prazni kotiček. Na peščenem bregu očarljivega jezera pod mrko goro Tabor, o čegar skalah in duplinah so baje v starodavnih časih prebivale „Zark-žene“, valovi bujno življenje. Vse, kar leze in gre, je tukaj zbrano, da hladi v vodi svoje pregrešno meso. Naše dobre mamke pa ob pogledu na to nagoto zdihujejo: „Jej, jej, kaku so l'di namarni. A jih či sram?“ No, da jih sram ne bi bilo ali da bi jih nikdo ne videl, pa tudi mamke bi rade zlezle v hlad čiste vode. — Nikakor pa ne smemo pozabiti na naše agilno društvo „Jepa“, ki bo v nedeljo dne 19. in 26. avgusta ob 3. uri popoldne uprizorilo dve lepi igri, in sicer „Stari in mladi“ ter „Nemški ne znajo“. Prva je izredno lepa in poučna slika, posneta iz kmetskega življenja, delo izpod peresa zaslužnega narodnjaka Antona Medveda; druga pa bo vzbujala mnogo smeha in zabave. Kar čuditi, se je našim fantom in dekletom, da kljub trdemu vsakdanjemu delu tako vestno žrtvujejo zadnji prosti čas za vaje in razne priprave. Pa če gledaš, s kakim veseljem, voljo in razumevanjem delajo, ti vedno bolj in bolj vzplamti ponos na svoj rod in znova te prepriča, da naša sveta stvar ne propada, marveč zeleni in raste. Pojdimo torej v nedeljo prav vsi k igri, da s tem pokažemo našim vrlim igralcem, da smo z njimi in da znamo ceniti njih trud in delo.

Celovec. (Razno.) Ivan Prisljan, 42 let star zidar, pristojen v občino Rikarja vas, je stal zopet pred sodnikom radi tatvine. Radi tatvine je bil že večkrat občutno kaznovan. Od novembra lani se je brez dela klatil okrog. Dne 31. januarja je videl grebinjski orožnik dva moža, ki sta nesla polne nahrbtnike. Ko sta ga zagledala, sta izginila v gozd. Pri zasledovanju je bil Prisljan prijet. V nahrbtniku je nosil klobase, obleke itd. Pozneje je ubežal iz občinskega zapora v Grebinju, a je bil aretiran zopet v Velikovcu. Ugotovilo se je, da je že ukradel eno jagnje, klobase, denar, svinjsko meso, svinjsko mast, ure, moške in ženske obleke, perilo itd. Dve leti bo sedaj mir pred njim. — V Beljaku so bile v juliju naslednje tržne cene: kg kruha 76, žemlja 7, kg riža 88, krompirja 50, sladkorja 104 g, margarine 3, rastlinske masti 3, svinjske masti 3,30, sirovega masla 6,40, govejega mesa 3,30, telečjega 4, svinjskega 4 S, liter mleka 44, jajce 17, kg soli 60, liter piva 90 g, kg čaja 15, kave 7,20, sladne kave 1,70, figove 2,20, liter vina 3,50 S. — O priliki zadnjega neurja je strela vžgala Mičejevo gospodarsko poslopje v Strosavi pri Podkloštru. Otroci so se ravno v trenutku, ko je udarila strela v poslopje, igrali na skednju. Pri tem je padla posestnikov hčerka v nezavest, a jo je bilo še mogoče rešiti. Zanimivo je, da se ljudje v vasi sploh niso udeleževali gašenja, ampak ob

strani opazovali neobičajen prizor. Kar je bilo v skednju, je zgorelo vse, samo živina se je dala rešiti. — Koroške čete imajo letošnje manevre od 16. do 23. t. m. v odseku Borovlje—Košuta. — 4. t. m. je bilo na Koroškem zaznamovanih 1719 podpiranih brezposelnih. — Dne 5. t. m. zvečer je napravila toča v Blačah in Bistrici zopet nekaj škode. — V občino Bekštanj se je vriklatil jugoslovanski ubežnik, ki pridno krade. Ob Baškem jezeru je ukradel nekemu letoviščarju 200 S, pozneje je vlomil v Melherjevo hišo v Goričah. Melher ga je pri tatvini zasačil in ga hotel prijeti, a mu je pokazal samokres. Temu je odnesel 5 S, druge nakradene stvari pa je moral pustiti na mestu. Isto noč, 6. t. m., je bilo vlomljeno v blagajno postaje Mlinare in odnešana večja vsota denarja. Pozneje je vlomil v kopalno hišico ob Baškem jezeru in odnesel iz nje 200 S. Piše se Branko Delhumia. — Pri Krškem mostu je nekdo porezal 30 kg medene telefonske žice in jo odnesel. Pred nakupom se svari. — Pomožni delavec Pavel Stornik v Rožeku je pred devetimi leti ukradel posestniku Warumu v Pečnici konja na paši. Zdaj šele je bil obsojen na en mesec zapora pogojno. — V Gmündu je pretekli teden umrl v visoki starosti 80 let primarij in višji medicinski svetnik v pokoju dr. Alojzij Smolej. Pokojni je bil rodom Slovenec in je bil rojen v Kranju dne 22. avgusta 1848. Študiral je v Celovcu in na Dunaju, kjer je tudi promoviral za doktorja medicine. Sprva je ordiniral na Dunaju, kasneje se je pa preselil v Celovec, kjer je bil imenovan za primarija na deželni bolnici, ki jo je vodil do leta 1910, torej polnih 30 let. Pokojni je bil kapaciteta na polju zdravilstva in kot tak splošno zelo priljubljen. Leta 1925 je praznoval 50letnico svojega zdravniškega delovanja. Umrl je radi prenapora, ker je kljub svoji visoki starosti riskiral naporno turo.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 13. julija 1928.

(Nadaljevanje.)

Potem so prišle misije za zagrajevanje hudo-urnikov in so določevale: ta planina se mora pogozditi! Zdaj imamo servitutno postavo, ki zahteva, da se stare pravice ljudem vrnejo! Kmet ne zahteva nič nemo-gočega. V mnogih slučajih so se pravicam odpovedali, ker ne morejo pospravljati prostorov. Vsaka planina dela le stroške, ker več stane, nego je prirastek živine vreden, ali kmet jo potrebuje, da vzdrži gotovo število živine. Zadnji čas pa agrarni senat tako razsoja, da se ljudem daje odškodnina v denarju, mesto da bi se gozd in pašnik ločila. Tako se postava od agrarnega senata prezira in to se mora zabraniti. Kmeta se je že svojčas pri regulaciji opeharilo, ker nikoli ni imel pravega zastopnika, kmet ni imel denarja, da plača odvetnika, in kdo ga danes zastopa, ako ne poslanec? Mislim, da je kulturni svet dolžan storiti vse, da se kmeta izdatno brani. Pogodbe, ki se zdaj nanovo sklepajo, so slabše kakor stare. V deželnem zboru se bomo morali kmečki zastopniki postaviti tudi pri lovski postavi in zahtevati zlasti, da se odškodnina drugače ceni.

Šumy: Sestavo agrarnega senata določuje državna postava iz l. 1925. Ako se naj upliva na razsojevanje, bi se moralo sodišče drugače sestaviti. Uvidevam, da se v tem senatu malo vpošteva vprašanje pašnikov, ker je kmečkih strokovnjakov premalo, preveč pa sodnikov in uradnikov, ki vse odločujejo po besedilu postav, gospodarskih razmer pa ne poznajo. Zastopanje kmetov je bilo že ves čas, odkar se borita kmet in gospoda, nezadostno. Gospoda so naprej dobro zastopali njeni oskrbniki, kmetje pa so bili razdvojeni in neokretni pri pogajanjih. Moja misel je, da bi moral kulturni svet za te stvari dati ljudem izvedenca za gozd in pašnik, ki bi kmetom in zadrugam bil na razpolaganje pri obravnavah, tako bi bil zastopan kmet enako kakor gospoda. Kar zadene našo servitutno postavo, priznavam, da pravno ni popolnoma utemeljena, ker je prišla v veljavo, ko jo je država odklonila z drugim ponovnim sklepom deželnega zbora (Beharrungsbeschluss). Zato je oblasti na Dunaju ne vpoštevajo. Medtem je izšla ustavna novela l. 1925, ki določuje, da se naj agrarne postave dajejo šele potem, ko je država izdala načelno postavo. A poljedelsko ministrstvo nas pusti predolgo čakati na načelno postavo (Grundsatzgesetz). Tri leta je že bilo časa, da se taka postava izda, podlage so že tam. Ko bi bila načelna postava dana, bi deželni zbor vso

zadevo v par mesecih uredil. Zdaj Hernler zahteva, da se delovanje agrarnega senata ukine: opozarjal bi na dejstvo, da se je agrarni oblasti očitalo, da dela ne spravi naprej. Nato sem poganjal, da se naj hitreje dela, in zdaj se poreče, naj se delo ustavi? Ako se je res krivica godila, treba je le reči dvornemu svetniku Urbasu, naj se zdaj ničesar več ne odločuje in čaka, da se postava o služnostih nanovo uredi. Z odloki lahko nekoliko čakamo, ker imamo od prvega oktobra naprej možnost, da se sklene nova servitutna postava, ker pravica izdajati zemljiške postave, preide na deželo.

Ker zadene gozdno zadrugo v Melanski dolini (Mölltaler Waldgemeinschaft, kateri je vlada prepustila obremenjene gozdove). Gozd meri 5000 ha in se je l. 1919. z odlokom agrarne oblasti v Spitalu prepustil kmetom. Gozdna direkcija v Solnogradu je sicer ugovarjala, ali je ugovor amaknila, tako da je odlok postal veljaven. Težava je potem nastala v tem, da sodišče v Winklenu ni pripustilo, da se novi lastnik vpiše v zemljiško knjigo. Ravnatelj državnih gozdov sem vprašal, ali bi ne bila država volje, vzeti gozd nazaj? In mi je odgovoril: „Nam ne pride na misel! Ljubo nam je, da smo se tega gozda iznebili“ (ker je bilo na njem preveč služnosti). Mislim, da je ta odstop pravno utemeljen in gospodarsko upravičen in da druge rešitve zadnji čas ni več bilo. Melanski kmetje pa naj zdaj ne mislijo, da bodo rekali: zdaj se bo napravil gospodarski načrt, ustanovila se bo gospodarska zadruga (Agrargemeinschaft) s postavnimi pravili, da se bo pravilno gospodarilo. Očetje ne smejo bogateti, da bi sinovi morali se izseljevati, gozd se ne sme prodajati in sekati, ker bi tu nastal kras. Ljudje tudi zdaj iz gozda ne bodo toliko dobivali, kakor imajo zapisano, ker gozd tega ne zmore. Kar se tiče stroškov, pa se bo ljudem pomagalo in se jim bojo dali gozdarji na razpolago.

Kar se tiče odlokov agrarnega senata, se mora pač reči, da tu veljajo razne postave: servitutni patent iz l. 1853, državni zakonik, gozdna in servitutna postava; zdaj nastane vprašanje: katera se naj v gotovem slučaju izvaja? O tem si juristi niso na jasnem in to jim dela velike zmešnjave. Zdaj, ko bo dežela pristojna, se bo mogla ta reč urediti. Kar zadene planinskega nadzornika, je le-ta uradnik druge instance in se ne more udeleževati obravnavanja prve instance, prisostovati more k večjemu kot opazovalec.

Ferlič: Stvar je za nas kočljiva: Forstrat je trdil, da se odločuje na podlagi pogodb, ali kako se stare pogodbe in listine tolmačijo? V neki listini se pove: na ti planini se pase 500 goved, med to in to mejo proti severu, ali kako daleč proti severu se ne pove, in zdaj se gospoda na to ne ozira, ali ima na odmerjanem prostoru petsto goved kaj jesti ali ne?

(Dalje sledi.)

Zakaj imamo ministrstva. V zadnjem času je ministrstvo za socialno upravo v več slučajih odločilo, da med kmetijsko bolniško blagajno za Koroško in med bolnicami, ki ležijo izven Koroške, v slučaju preskrbe članov te blagajne v javni bolnici izven Koroške ne postane pravno razmerje, ali po domače povedano: Če gre posel, za katerega se skozi leta vplačuje bolniško zavarovanje, v javno bolnico na Štajerskem, Tirolskem, Solnograškem, Dunaju itd., predloži bolnica račun za preskrbo poslu, in če ta ne more plačati, njegovim sorodnikom ali celo njegovemu delodajalcu in ne, kot je bila dosedaj navada, bolniški blagajni. Plačnik ima sicer pravico, od blagajne zahtevati, da mu stroške povrne, toda ta povrne samo v ti višini, v kateri bi ona plačala na podlagi bivše pogodbe bolnici. Opozarjamo s tem naše kmete, da pošiljajo svoje bolne posle, ki morajo v bolnico, edino le v Celovec, Beljak ali Volšperk in ne v katero drugo, da ne bodo imeli neprijetnosti. Bolniška blagajna se bo sicer potrudila, da ta neznosni položaj ne bo dolgo trajal, toda rešitev je pri današnjem upravnem aparatu, ki je vsled svoje polževe hoje svetovno znan, preložena na nedogleden čas. Navedeno ministrstvo pa je našlo zopet pretvezo, pod katero lahko zopet občutljivo zadene našega že itak popolnoma uničenega kmeta.

Zavarovanje za brezdolje. Nekoč smo mislili, da vsak človek najde dela, ako le hoče in ima zdrave roke. V naši dobi mislijo nekateri delavcu zboljšati položaj s tem, da se reče: Delali bomo določene ure in za uro se nam plača, kar organizacija določi. Čez te ure in pod to ceno pa ne sme delati nihče. Prepoveduje se torej v nekaterih slučajih delo: n. pr. je čim

več krajev v gorah, kjer se danes ne izplača več spravljati lesovino. Strokovnjaki pravijo: „Edino je še: vrtajmo mecesne, nabirajmo smolo, to je edini pridelek.“ V teh razmerah mora seve nastati brezdolje, kakor tam, ker se voda ne odtaka, nastane luža. Resno se moramo vprašati, ali socialno postavodajstvo hodi pravo pot? Število brezdelnih ljudi od leta 1921 sem naprej raste. L. 1926 in 1927 jih je bilo počez 177.000. Najvišje stanje l. 1927 je bilo po zimi 244.000, po letu pa 127.000. Po zimi je torej zdaj vsaki 20. človek brez dela in se ga plačuje z zaslužkom drugih ljudi. S številom so seve tudi stroški rasti: l. 1927 je bilo stroškov 153 milijonov (ne po 100 S eden, marveč pravi milijoni šilingov — 153.000.000 S!). Delodajavec in delavec sta k temu plačevala 115 milijonov, drugo sta plačali dežela in država — in to so seve tisti ljudi, ki so delali in plačevali davke. Starostno rento, podporo dobiva 29.000 ljudi, katerim se mesečno izplačuje poldrug milijon šilingov.

Tržne cene. Velikovec, 8. avgusta. Prignalo se je: 1 bik, 22 pitanih volov, 18 vprežnih volov, 48 krav, 4 telice, 2 telet, 2 svinji, 22 plemenskih prašičev in 23 ovac. Živina se je prodajala za kg žive teže: biki 1,20, pitani voli 1,30—1,50, junci 1,10—1,30, vprežni voli 1,20 do 1,30, krave 0,80—1,20, telice 1—1,30, teleta 1,80, plemenski prašiči 1,80—2, ovce 0,70 do 1 S. Živila: jajce 15 g sirovo maslo 4,40—5,60, stare kure 3, piščanci 2,50—3 S, pšenica 37 do 38, rž 35, oves 34—35, proso 34, kumare 6 do 10, ječmen 32, jabolka 50—60, ajda 34—35, kropi krompir 15, zeljnate glave 70—80 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V okraju Neubau na Dunaju je prišlo 10. t. m. do hudega prepira med brezposelnimi in mestno varnostno stražo, da je morala dvakrat poseči vmes zvezna policija. Brezposelni so hoteli napasti brezposelni posredovalni urad. — Nemčija: Predsednik nemškega državnega zbora se zdravi sedaj po štrpcah anšlusovega besedičenja na Semerinku. — Kapitan Romer je v zločljivem čolnu prevozil v 58 dneh Atlantski ocean. Čoln je 6 in pol metra dolg in 95 cm širok. — Strahovit vihar je popolnoma porušil zabavišče v Bambergu. — Jugoslavija: Kravo, ki daje 33 letrov mleka dnevno, imajo na mestnem posestvu pri Zagrebu. Letošnje njeno tele je tehtalo 60 kg. — Vas Gorenje Jezero pri Cerkniskem jezeru je dne 6. t. m. pogorela. Skupaj je pogorelo 26 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Ostalo je v celi vasi samo 7 hiš. Vlada je dovolila 2 milijona Din podpore. — V Novem Sadu se je podrl o priliki viharja pristaniški most, pri čemer je utonilo 18 oseb. — Poljska: Na poljski meji je strahovit vihar porušil vojaški opazovalni stolp. Ubityh je bilo 6 poljskih vojakov. — V znanem kopališču Zakopane pod Veliko Tatro je zapadel sneg. — Italija: V okolici Spezzia je zletela v zrak smodnišnica. Zaznamovani je več mrtvih, nastal pa je tudi požar. Italijanski listi o tem nič ne smejo pisati. — Pretekli teden se je v bližini Pulja potopila italijanska podmornica F 14, v kateri je bilo 20 mornarjev, 5 podčastnikov in 2 častnika. Podmornica se je navpično zarila v morsko dno. Pričakovalo se je, da bodo podmornico pravočasno dvignili in rešili posadko, ker se je drugim podmornicam posrečilo dovajanje zraka in ker

Rudolf Langner

stavni in galanterijski klepar v Borovljah 110

se priporoča p. n. občinstvu za izdelavo vseh v njegovo stroko spadajočih del.

Cene zmerne!

86

Predno kupite nagrobni kamen za Vaše ljube umrle,

si oglejte najprej mojo zalogo, kjer boste našli tudi nizke cene vseh vrst nagrobnih kamnov.

Poprave hitro in peceni!

Jakob Cekoni,

kamnoseški mojster v Borovljah 72

(poleg Kometterja).

87

so imeli tudi sami za par dni kislika, ali pri dviganju se je utrgala veriga in podmornica se je znova zarila v zemljo. Pri tem so se razbili akumulatorji in izhlapevanje žveplene kisline je povzročilo v par urah smrt celokupne posadke. Pokopani bodo v Pulju v skupen grob. Ta nesreča se da primerjati z ono na severnem tečaju. — Turčija: V Brusi je izbruhnil požar, ki je v par urah vpepelil 60 hiš. — Vsled neprestanih neviht so v mnogih delih Turške nastali veliki požari. Tako gori znani belgrajski gozd pri Carigradu že več dni. Vsa prizadevanja gasilcev, da bi požar pogasili, so ostala brezuspešna. Pri Alkolu ob železniški progi Carigrad—Odrin je zgorela največja turška tovarna sladkorja. Tam je zgorel tudi neki hotel. — Amerika: V zapadni Ameriki je zavozil brzovlak v osebnega, ker je ležala na tiru železna cev, ki ga je iztirila. Pri tem je bilo 8 mrtvih in okrog 200 ranjenih. — Potres je mesto Pinotepa deloma porušil.

Maierhofer. Blače:

Karitas, zavarovanje za slučaj smrti.

Kakor so upeljali Karitas-zavarovanje za smrtne slučaje že po vseh škofijah nemške države, tako so jo upeljali lansko leto tudi v naši škofiji. Tudi v vse naše slovenske župnije so prišli od škofijstva, oziroma Karitas-sekretarijata poslanci agenti, ki so zavarovali posamezne osebe za slučaj smrti. Stvar je dobra, poštena in varna in jo moramo našim ljudem le priporočati. Kajti to zavarovanje je pri nas v Avstriji kakor tudi v nemški državi državno potrjeno ter je pod nadzorstvom notranjega ministrstva. Vrh tega pa so premije najnižje od vseh zavarovalnic na svetu. To pa vsled tega, ker delajo vse Karitas-zveze skoraj zastoj, nimajo ne dragih palač, ne blestečih kanclij, ne krdele raznateljev, ki stanejo vsak mesec milijone in milijone. Upravni stroški ne znašajo več kakor 6—7 procent, dočim požrejo druge zavarovalnice, ki špekulirajo le na lasten profit, od 40—65 odstotkov vseh premij kot upravne in „druge“ stroške. Tudi naša koroška brandšadnarca dela predrago. Nad polovico vseh premij sne aparat in različne „naklade“, davki in stranski prispevki. Le poglejte policne! Vrh tega se pa v sedanjem brezvestnem času širijo požari v naši deželi, da je že strah.

Naša Karitas-zavarovalnica dela torej najcenejše. Zraven tega pa je tudi velikega socialnega in tudi verskega pomena.

Za nas Adamove otroke je namreč smrt gotova. Le prevečkrat pa tudi nagla. Kristus sam je nam povedal: Tat (smrt) pride ob uri, o kateri mislite najmanj. In smrt „košta“, kakor pravi ljudski pregovor. Par milijončkov kar siri. Kje jih vzeti v naglici? Dandanes ko ni kredita? In če imaš že kredit, kako salamensko drag ti pride! Plačaj torej vsak mesec „en šiling al pa dva“, in če umrješ, vsaj svojih ljudi ne spraviš v zadrego. 150 do 400 šilingov dobijo takoj v gotovini ali s plico na kredit.

Obrekovalci sevé zopet godejo: duhovska kasa, da duhovniki lažje računajo „mastne pogrebe“. Saj vsak ve, da zasluži duhoven pri pogrebu samo pet do 25 šilingov.

In verska stran?

Nasprotniki naše božje vere vabijo ljudi na vse pretege v njihovo „zavarovalnico“ za smrtni slučaj: Imenuje se „Flamme“ (Ogenj). Vsak, ki pristopi in plača mesečno premijo od 80 grošev naprej, ga „pogreb nič ne košta“; tako pravijo. Sevé „pogreb“ kot tak nič ne košta, ker bo mrlič — sežgan. Odpraviti hočejo namreč iz golega peklenškega sovraštva do Kristusove vere krščanski pogreb. Duhovnika proč od krsta, proč od poroke, proč od smrtne ure, proč od pogreba! Najrajši bi sežgali tudi vse duhovne in tudi vse cerkve. Ali se res že bliža antikrist? In vendar je rekel Bog: Človek v zemljo se boš povrnil. Grobovi bojo dali na sodnji dan svoje mrlične nazaj. In Tobiju je rekel Bog: Ko si pokopaval mrlične, sem bil zraven. In telesno delo krščanskega usmiljenja je: mrlične pokopavati (ne sežigati). Naše telo je bilo posvečeno pri krstu, pri birmi, pri vsakem obhajilu. V imenu svete Trojice prekrižano desetkrat na dan! In Kristus je rekel: Kar je trohlivega, bo obleklo nestrohljivost. Če kdo pristopi torej k naši Karitas-zavarovalnici, pokaže obenem javno svoje versko prepričanje.